

Lissabonin MU-kongressissa vähän osallistujia

Kansainvälisen maantieteen unionin IGU:n Eurooppa-kongressi järjestettiin elo-syyskuun vaihteessa Lissabonissa. Kongressin teemaksi järjestäjät olivat valinneet Atlantin, sen menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden. Sillä pyrittiin yhdistämään monta ajankohtaista tapahtumaa: mereinen Expo 98 -maailmannäyttely, läntisen Euroopan atlanttisuus löytöretkineen ja isäntämaan mahtavat merenkulun perinteet. Tavoitteena oli myös houkutella osallistujia valtameren toiselta puolelta, Latinalaisesta Amerikasta.

Järjestäjien oman ilmoituksen mukaan he odottivat vähintään tuhatta osallistujaa. Luku jäi kuitenkin paljon pienemmäksi, sillä paikalle saapui vähän yli 400 vierasta. Syitä vähäiseen kiinnostukseen oli monta. Ennen varsinaista kongressia ja heti sen jälkeen järjestetyissä komissioiden tapaamisissa oli kuuleman mukaan paljon osallistujia, mutta ylen harvat halusivat matkustaa kahta viikkoa. Komissioiden tapaamiset asetettiin etusijalle, kuten monesti aikaisemminkin. Toinen syy niukkaan osallistumiseen oli epäilemättä Expo 98 -maailmannäyttely, sillä se nosti hinnat noin kolmannelta aikaisempaa korkeammiksi. Kolmas syy oli kongressin teema. Yhdistävyyden ja kansainvälisyyden sijaan atlanttisuus koettiin pikemminkin paikalliseksi kysymykseksi, jonka arveltiin kiinnostavan vain lounaisen Euroopan maantieteilijöitä.

Joustavuutta uusilla säännöillä

Tärkein IGU-uutinen on pyrkimys vähentää järjestöä vaivaavaa jähmeyttä. IGU:n säännöt ovat vuosikymmenten kuluessa tehdyistä muutoksista huolimatta osittain vanhahtavat, mikä vaikeuttaa toimintaa. Kysymys ei ole kovin suurista asioista, mutta nyky maailmassa olisi osattava reagoida nopeasti etenkin silloin, kun puhutaan kansainvälisestä rahoituksesta. Rahoittajien käsitykset tutkimisen tarpeesta muuttuvat nopeasti ja tieteen kattojärjestöiltä odotetaan kasvavaa yhteistyötä ja valmiutta hankkeiden nopeaan käynnistämiseen.

Tämän päämäärän saavuttamiseksi IGU:n hallitus on kehitellyt mallia, jolla sääntöjä muutettaisiin. Komissioiden ja työryhmien rinnalle ollaan rakentamassa ns. *task force* -ryhmiä. Ne olisivat nykyisiä komissioita ja työryhmiä nopeammin syntyviä tieteiden (tai järjestöjen) välisiä ja hankekohtaisia "liittoja", joita ohjaa kulloiseenkin tutkimustarpeeseen eli rahoitusmahdollisuuden liittyvä tilanne. Uutta rakennetta edustaa esimerkiksi ns. *megacities*-hanke, jonka luomisessa IGU on ollut keskeisessä asemassa. Keskustelu sääntöuudistuksesta jatkuu seuraavaan maailmankongressiin saakka niin kansalliskomiteoissa kuin komissioissakin.

Rahahuolia

Unionin pääsihteerin terveiset kansalliskomiteoiden edustajille noudatti tuttua kaavaa: "Rahaa on liian vähän!" Suurin syy tähän ovat maksamattomat jäsenmaksut, joita on kasautunut yllättävän paljon. Koska tiettyjen maiden osalta tämä on toistuvaa, vetosi nykyinen pääsihteerin Ehlers kansalliskomiteoihin, jotta nämä selvittäisivät mahdollisuudet korottaa oman maansa maksuluokkaa. Suomen kansalliskomiteassa asiasta keskusteltaneen syksyn kokouksessa, mutta tieteen nykyisen rahoitustilanteen tuntien mahdollisuudet suuremman jäsenmaksun maksamiseen taitavat olla pienet.

IGU käyttää jäsenmaksutulonsa kokonaan omaan toimintaansa. Menot jakautuvat karkeasti kolmeen osaan: komissioiden ja työryhmien avustamiseen, hallituksen työskentelyyn ja toimistokuluihin (sisältää julkaisu toiminnan) ja muuhun toimintaan. Tämä sisältää muun muassa kehitysmaiden maantieteilijöille annettavat matka-apurahat, kongressiavustukset, erityishankkeiden tukemisen ja muut vastaavat toimet.

Tarvitsevatko komissiot avustuksensa?

Lissabonissa IGU:n hallitus käynnisti keskustelun siitä, onko komissioiden ja työryhmien avustaminen lainkaan tarpeen. Avustussumma komissiota kohti vaihtelee vajaasta tuhannesta useaan tuhanteen

Yhdysvaltain dollariin. Tämä ei riitä rahoittamaan niitä, vaan leijonanosa toiminnasta - postitus, monistus, puhelin- ja sähköpostikulut ja joskus matkakustannuksetkin - maksetaan komissioiden ja työryhmien puheenjohtajien ja sihteereiden laitosten varoista.

Hallitus teki aloitteen, jossa ajatuksena on pienentää komissioiden avustussummaa esimerkiksi puoleen. Näin säästyneet varat annetaan suurempana summana yksittäisille komissioille erityisiin hankkeisiin. Tällaisia voisivat olla asiantuntijaseminaarin järjestäminen tai kirjan julkaiseminen. Suuremman summan saaminen edellyttäisi kirjallista hakemusta eikä sitä myönnettäisi peräkkäisinä vuosina samalle komissiolle tai työryhmälle. Asiasta lienee hyvä keskustella kussakin komissiossa ja työryhmässä ja evästä edustajia Söulin maailmankongressia varten, jossa uudistuksista päätetään.

MARKKU LÖYTÖNEN

Suomen kansalliskomitean puheenjohtaja